

¹Zavod za stomatološku protetiku ♦ Stomatološki fakultet
Gundulićeva 5 ♦ 10000 Zagreb

²Zavod za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju
Klinička bolnica "Sestre milosrdnice" ♦ Vinogradska 29 ♦ 10000 Zagreb

³Poliklinika za reumatske bolesti, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Dr. Drago Čop"
Mihanovićeve 3 ♦ 10000 Zagreb

KLINIČKA I RADIOLOŠKA DIJAGNOSTIKA TEMPOROMANDIBULARNIH POREMEĆAJA CLINICAL AND RADIOGRAPHIC DIAGNOSTICS OF TEMPOROMANDIBULAR DISORDERS

Tomislav Badel¹ ♦ Josip Pandurić¹ ♦ Miljenko Marotti² ♦ Ivan Krolo² ♦ Ladislav Krapac³

Svrha je rada ukazati na zdravstveni problem dijagnostike i terapije temporomandibularnih poremećaja u desetljeću koje je Svjetska zdravstvena organizacija posvetila bolestima kostiju i zglobova. Temporomandibularni poremećaji su skupina stanja praćenih muskuloskeletalnom boli u žvačnim mišićima (tendomiopatije) te čeljusnim zglobovima (diskopatija, osteoartritis). Glavni klinički znakovi jesu bolovi u mišićima i/ili zglobovima, ograničeno i bolno otvaranje usta te patološki šumovi (škljocanje, krepitacija) u čeljusnim zglobovima. Temelj dijagnostike je utvrđivanje kliničkih znakova, pri čemu se upotrebljavaju manualne tehnike pregleda unutarzglobnih struktura i žvačnih mišića. Zlatni standard u potvrđivanju pojedinog oblika diskopatije te utvrđivanju upalnog eksudata u unutarzglobnom prostoru je magnetska rezonancija. U planiranju nespecifične terapije treba uzeti u obzir da se pacijenti uspješno liječe jednostavnim i neinvazivnim terapijskim postupcima. Patofiziološki razvoj kronične muskuloskeletalne boli jednak

je posvuda u tijelu, a psihološka reakcija pacijenta ne treba biti u srazmjeru somatske patologije. Korisno je pratiti bol na vizualno-analognoj skali prije i na kraju terapije. Iako je primarno dijagnostika i terapija u domeni stomatologa, mogu se uključivati i liječnici specijalisti. U slučaju bolova uzrokovanih reumatoidnim artritisom primarnu ulogu u planiranju terapije preuzima reumatolog. Najčešća stomatološka terapija je izrada okuzijske udlage s ciljem neuromuskularnog deprogramiranja žvačnih mišića te pozicioniranja i stabilizacije unutarzglobnih struktura. Fizikalna i manualna terapija aktivno uključuje pacijenta u tijek terapije u svrhu smanjenja muskuloskeletalnih restrikcija, a obuhvaća termoterapiju, ultrazvuk, laser, TENS, gimnastiku i lokalnu masažu. Ostali terapijski postupci jesu farmakoterapija, terapija opuštanja biofeedback te psihološka potpora u slučaju razvoja kronične temporomandibularne boli.

Ključne riječi: temporomandibularni poremećaji, čeljusni zglob, magnetska rezonancija, inicijalna terapija